

PRIOPĆENJE

Zagreb, 11. studenog 1991. Danas je u Zagrebu pod predsjedavanjem dr. Franje Tuđmana održana 36. sjednica Vrhovnog državnog vijeća. Na sjednici je razmotrena vojno politička situacija u Vukovaru i Dubrovniku, zaoštavanje situacije u Bosni i Hercegovini nakon srpskog referenduma, stajalište prema saveznoj Vladi, provedba izbora sudaca Ustavnog suda te druga pitanja.

Hrvatska je odlučna da svim raspoloživim sredstvima nastavi obranu Vukovara i Dubrovnika unatoč nekim glasovima koji tvrde ili traže suprotno. Glasine o tome da se je hrvatska vlast spremna pogađati o bilo kojem dijelu hrvatskog teritorija apsolutno su neutemeljene. Posebno se to odnosi na Vukovar i taj dio Slavonije u čiju je obranu do sada uložena gotovo polovina raspoloživih vojnih sredstava i angažirani brojni kadrovi. Takve optužbe nepravedne su i prema svim onim borcima iz svih krajeva Hrvatske koji se bore u obrani herojskog Vukovara. Hrvatska je vlast, u uvjetima opsade, u obranu Vukovara uložila mnogo, slabeći druge frontove, svijesna nesrazmjera snaga i važnosti Vukovara. Takva situacija nastoji se od strane protivnika iskoristiti za demoralizaciju hrvatskih snaga i rastrojstvo hrvatske vlasti. Zato će hrvatska obrana uložiti dodatne napore na frontovima u Istočnoj Slavoniji i u području Dubrovnika. Istovremeno treba poduzeti ozbiljne korake za uklanjanje defetističkih i tuđih elemenata u našim redovima. Pozivaju se građani i dobrovoljci da se uključe u obrambene napore Republike Hrvatske u tim najkritičnijim područjima.

Za postojeću eskalaciju rata odgovorna je Srbija, ali i Crna Gora koja, unatoč obećanjima datih međunarodnoj i domaćoj javnosti ne odustaje od sudjelovanja u agresiji i razaranjima, posebno Dubrovnika.

Vrhovno državno vijeće zabrinuto je zbog rasta političke i vojne napetosti u susjednoj republici Bosni i Hercegovini, posebno nakon srpskog referenduma koji dovodi do daljnjeg paraliziranja vlasti i institucija u toj Republici i ugrožava interese i prava hrvatskog i muslimanskog naroda, koji također ima i pravo i potrebu da se samoorganizira radi zaštite svojih područja i osiguranja budućnosti.

Vijeće ukazuje na to, da nakon što više ne postoji SFRJ, ne postoje ni razlozi niti uvjeti za djelovanje savezne Vlade. Sve ukazuje na to da se postojanje savezne Vlade koristi protiv interesa Hrvatske, te je stoga potrebno da predstavnici Republike Hrvatske u saveznoj Vladi napuste dužnost i stave se na raspolaganje hrvatskoj vlastima.

Vijeće je sugeriralo da Sabor Republike Hrvatske na prvom slijedećem zasijedanju završi postupak izbora sudaca Ustavnog suda u čemu se kasni.

VM

SNIMANO!

Z A P I S N I K

sa 36. sjednice Vrhovnog državnog vijeća održane u utorak,
12. studenoga 1991. godine

Početak u 12,15 sati

Predsjedā: Dr. FRANJO TUDJMAN, Predsjednik Republike Hrvatske

PREDSJEDNIK:

Gospodo, otvaram 36. sjednicu Vrhovnog državnog
vijeća s dnevnim redom:

1. Situacija oko Vukovara i Dubrovnika,
2. O produbljavanju krize u Bosni i Hercegovini,
3. Odnos prema saveznoj Vladi bivše Jugoslavije,
4. zašto nije proveden izbor Ustavnog suda na
zadnjem zasjedanju Sabora i,
5. Razno.

Dnevni red je velik, molim o svemu kratko, samo
ono što nam treba za konkretne odluke.

Sastanku ne prisustvuje predsjednik Vlade, jer je
na putu.

Za uvod za prvu točku

Jugoslavenska armija i Srbija ne obazirući se na sve apele i Europske zajednice i posebno Sovjetskog Saveza i Sjedinjenih Država ne obustavlja agresiju. Želi po svaku cijenu zauzeti područja u sklopu svog programa stvaranja velike Srbije pod imenom mala Jugoslavija i u tom pogledu su udesotorostručeni napadi na Dubrovnik i Vukovar.

Sa srpske strane smo suočeni sa jednom kampanjom i mobilizacijom svih snaga i kampanjom koja ide za tim da uvjeri Srbiju, da uvjeri srpstvo da za takav program kakav srpski narod sada ima pred sobom vrijedi, kako je to rekao jedan od ideologa te srpske politike Milorad Ekmečić za novu Jugoslaviju, tj. veliku Srbiju doslovce vrijedi dati i nekoliko stotina tisuća žrtava.

No, u isto vrijeme ima i kolebanja u toj i takvoj politici i razlike između vrhova Jugoslavenske vojske i Srbije. No, za sada se oni ne osjećaju u praksi, nego naprotiv, vidimo, znači, eskalaciju napada.

Naprotiv takvoj situaciji u neprijateljskom taboru imamo u našim redovima dezorijentacije, pa i aktivnog djelovanja stranih obavještajnih službi i pomoću KOS-a i HOS-a i drugih obavještajnih službi, tako da se ta teška situacija u kojoj se nalazi Vukovar i u kojoj se nalazi Dubrovnik želi iskoristiti za obaranje demokratske Vlade i Predsjednika Republike i u

VM

- 3 -

tom sklopu sudjeluju, uključeni su već pojedini naši vojni zapovjednici, što je najgore, što pokazuje o težini problema, tako da je iz redova...

-/.

2/1/VM

.... tako da je iz redova Vukovara podignuta optužnica koja je pisana u zapovjedništvu našeg sektora prema dosadašnjim spoznajama, optužnica koju ste vjerojatno većina vas vidjeli, gdje kaže - optužujem vas, i to je upućeno i Saboru i gospodo Sabornici za trenutak iznenadjenja kada su u Vukovaru stigli nepobitni materijalni dokazi da Republika Hrvatska raspolaže ljudstvom i svim sredstvima potrebnim za proboj puta, te obranu Vukovara, ali ista ne želi upotrijebiti tj. dostaviti zapovjedništvu operativne grupe Vukovar, Vinkovci, Županja, a koje je Zapovjedništvo zahtijevalo za izvršenje zadatka koji je postavljen pred Zapovjedništvo.

Optužujem vas, gospodo, za svu bol trenutka u kojem je Vukovar shvatio da između vas, Hrvatskog sabora, hrvatske Vlade, Predsjednika Republike Hrvatske i četnika nema nikakve razlike.

(velikim slovom) Optužujemo vas za izdaju itd.

To nije akte jedne demoralizirane osobe, niti jedne grupe demoralizirane.

To je akt proizašao iz teške situacije, jasno u kojoj se taj Vukovar zaista nalazi, ali akt jednog urotničkog pothvata, jer je isto vrijeme i telefonski pozivi i ovdje u Predsjedništvo i u Ministarstvo unutrašnjih poslova, započeo je plan pada i Predsjednika Republike i predsjednika Vlade, ... nazive. Veoma široko se raspreda o tome od Australije do Slovenije.

2/2/VM

U Australiji kojekakvi HOS-ovci pišu da Vlada hrvatske umjesto da je nabavljala oružje itd. da je kupovala luksuzne automobile, pa da je vrijeme da pada.

U Sloveniji, iz tih krugova preko slovenskog novinstva pa i preko tako ozbiljnih kao što je "Delo" itd. isto tako kako je znači čitava ta politika hrvatska doživljava slom i vrijeme je da ode, jer kažu da Franjo Tuđman kod sebe ima uvijek spremno nalivpero u slučaju da bi negdje trebalo potpisati kakav mirovni dokument, umjesto da smo spremali obranu itd. a iza toga stoji slovenska politika da bi bilo najbolje da se Slovenija može mirno otcijepiti od Jugoslavije i od Hrvatske. To i doslovce kaže. I u tom smislu koliko su nam oni ljudi - ima ih ovdje koji sjede - koliko nam je napora trebalo da ih privolimo da nam prodaju oružje i onda kada su nam prodali i onda su nam otezali itd.

Prema tome, i njima bi odgovaralo odnosno jednom dijelu, da ne budem nepravičan, pa da ne kažem sada koliko dijelu slovenske politike bi odgovaralo da nema samostalne Hrvatske i da Hrvatska nije bila kadra pružiti otpor.

No, gospodo, bez obzira na tu i težinu takve situacije, rat traje. Mi možemo izgubiti koju bitku, ali nećemo izgubiti rat! I ne smijemo izgubiti razbor, razum. I ne smijemo, znači, podleći ovakvim znači direktno destruktivnim i ne samo destruktivnim, negoli i pučističkim ili ne znam kakvim aktima koji sada, tu, i to nije prvi puta. Bilo je toga već pred dva

2/3/VM

mjeseca. Sa Daljem je trebalo i vojničkim porazom utjecati i na Sabor i na politiku ne bi li postigli pad sadašnje Vlade, a isto tako moramo zadržati i trijeznost u odnosu na zahtjeve Dubrovnika koji jeste u teškoj situaciji, koga napadaju i poslije toga što se čitav svijet angažira, a line možemo pristati, po mom mišljenju na zahtjev Dubrovnika. Mislim, moram pročitati sve to skupa. Vlada se nije bavila posebno? - ne.

Znači, jutros je stigao. Noćas je valjda negdje poslan. Iz Skupštine općine Dubrovnik, Izvršnog vijeća i Kriznog štaba Predsjedniku Republike i Vladi Republike Hrvatske - tekst glasi doslovce:

"Pučanstvo Dubrovnika ušlo je u fazu skapavanja.

1. I posljednji način razvoženja vode je uništen, jer su vatrogasne cisterne uništene zajedno s Vatrogasnim domom. Dakle, vrtoglavo bliži trenutak žedji.
2. Dotok hrane brodovima je prekinut i već četiri dana niti kilogram hrane nije stigao u Dubrovnik, a zalihe hrane su uništene i ostaci uništavaju bombardiranjem.
3. Distribucija preostalih zaliha hrane je posve onemogućena budući da se puca na sva vozila koja se kreću po preostalim prometnicama.
4. Sve je manje mjesta za golo sklanjanje života od bomba i rafala, budući da se zgrade masovno uništavaju, a posebno je tragično uništavanje hotela u kojima su smješteni oni koji su

2/4/VM

ostali bez vlastitoga krova nad glavom. U Dubrovniku više ne postoji hotel koji nije pogodjen ili zapaljen. U trenutku pisanja sablasno gori veoma čvrsti hotel (nešto je nejasno) "Imperijal" u čijem prizemlju je sklonište s oko tisuću ljudi.

5. Komunikacije s vanjskim svijetom, a pod vanjskim svijetom se podrazumijeva ovdje sve ono što je izvan samog preostalog dijela grada Dubrovnika su potpuno razorene. Ne čuje se Hrvatski radio, Radio Zagreb, a televizija je davna prošlost.

6. Broj mrtvih i ranjenih eksponencijalno raste, nemamo više mjesta mogućnosti pokapati mrtve.

7. Pristup mrtvim i ranjenim je onemogućen pucanjem po ambulancnim .. automobilima.

8. U Rijeci dubrovačkoj još ima oko tisuću i pet stotina žitelja koji se žele evakuirati u Dubrovnik, jer Zapovjedništvo obrane procjenjuje da bi ostankom bili ugroženi svi njihovi životi.

Medjutim, evakuacija je nemoguća, jer je cijeli put pod vatrom.

9. Prema izvješću zapovjednika obrane, naša obrana je razbijena i ona, praktično, više ne funkcionira. Gubici su ogromni i sutra će biti svedena na prostor unutar starih gradskih zidina koji prostor je već sada prenatrpan i nalazi se pred izbijanjem zaraze zbog očajnih higijenskih uvjeta.

10. Izvan gradskih zidina ima preko trideset tisuća ljudi od

2/5/VM

kojih će većina nastojati i uspjeti ući u prostor unutar zidina čiji je stambeni dio najnesigurniji, osim skloništa koja su već sada prepuna. Ne treba zaboraviti da je stari grad i danas, opet bombardiran, pa ne treba pretpostavljati da će biti pošteđen. Je li moralno ostaviti ovoliko ljude praktično bez zaštite?

Zbog izloženog, predlažemo dva alternativna rješenja:

1. Prijedlog Republike Hrvatske Ujedinjenim narodima ili Evropskoj zajednici da se na području Dubrovnika omogući osnivanje demilitarizirane zone s predajom oružja međunarodnim mirovnim snagama do potpunog političkog rješenja.

2. Evakuacija svih za borbu nesposobnih žitelja Dubrovnika, dakle, žena, djece, staraca, bolesnih i ranjenih uz međunarodnu garanciju i pratnju.

Ozbiljnost situacije nalaže žuran odgovor.

./.

3/1/JG

.... ozbiljnost situacije nalaže žuran odgovor. Predsjednik Izvršnog vijeća skupštine Dubrovnik, magistar Željko Šikić povjerenik Vlade Republike Hrvatske za južnu Dalmaciju, dr. Jure Burić, predsjednik skupštine općine Dubrovnik Petar Poljanić.

Gospodo, situacija je očito ozbiljna u Dubrovniku, znači od žedji, do nepotrebnog snabdijevanja, ali ima tu i nečeg što bismo mogli nazvati dubrovačkom psihozom pa broj mrtvih, ranjenih, nemamo više mjesta, koliko ja znam i pod taj broj mrtvih i ranjenih u Dubrovniku se još broji na kojih desetak a ne na nekakve ...

Zatim, oni se bore zaraza koje će nastupiti itd. Očito znači, nema neke spremnosti u tim aktima koji su potpisali za borbu, ovaj prijedlog praktično po mom mišljenju, je nešto što slični na kapitulaciju, ne Dubrovnika nego Hrvatske na tom području i molim da se iznese, što se mene tiče, ja mislim da nije prihvatio prijedlog da se i ponudimo jedinu naredbu da se demitalizira, znači Hrvatska odustane od toga da ima svoje policijske i vojne snage na području Hrvatske, to znači kapitulacija i evakuacija svi za borbu nesposobno, pa kada nabroji ženu, djecu, starce, bolesne, ranjene itd, to znači praktično evakuaciju za mene neprihvatljivu.

Ja ću vam reći što sam pođuzimao i u odnosu na vukovarski, i u odnosu na dubrovačku frontu.

Prije svega, i sam sam na početku kada je već Vukovar bio toliko opkoljen da se moglo samo poljskim putevima

3/2/JG

otići znači, znajući važnost te istočno-slavonske fronte i išao sam tamo i znači tim poljskim putevima bio i u samom Vukovaru, dajući važnost i željeći na licu mjesta pridonijeti organizaciji te obrane.

U to vrijeme poduzimali smo sa kriznim štabovima i poslovi jednog od, da tako kažem, najekstremnijih ljudi u borbi za Hrvatsku Šeksa, potpredsjednika Sabora da bude na čelu Kriznog štaba za istočnu Slavoniju, pre^a tome da bismo i na taj način dali do znanja da ne mislimo, da želimo upotrebiti sve snage i mobilizirati sve za obranu Slavonije.

Što se tiče naoružanja ima ovdje prisutnih koliko sam nalagao i koliko smo poduzimali, sve ono što smo mogli i više nego li je čak bilo moguće upotrebiti na tom frontu smo slali tamo i kao što sam rekao jednom, ne bi se Vukovar održao sedam dana da nije bilo te pomoći i u ljudstvu i u naoružanju i sada su se ljudi vratili i tamo na tom području ima naoružanja koje nije upotrebljeno i slali smo znači i ovi koji su sada sudjelovali u pisanju ovog pamfleta, ove optužbe, ti su bili u Zagrebu, taj Dedaković i razgovarao je sa svim ljudima u Ministarstvu, Glavnom stožeru i ja sam ga primio i dao mu , na objed sa njegovim, neznam njegovih četiri, pet tjelohranitelja bilo tu itd, i vidio je što ima i poduzeli smo odmah sve i preko Slovenije i sam ministar je išao da bismo osigurali, poslije toga dolazi takav pamflet, a osim toga jačali smo neposredno, poslali smo tamo i pukovnika Grmovšeka koji je, Gorišeka koji je po općem uvjerenju u našim vojnim redovima jedan , ne samo u našim

3/3/JG

nego i protivničkim, jedan od sposobnijih vojnika s kojima i najспособniji s kojima raspolažemo, njega smo poslali tamo, tog Dedakovića pošto je stekao nekakvu slavu i bilo je zamjerki da se nedovoljno izvana pomaže Vukovaru i shvaćajući da je važnije da se izvana pomaže obrana Vukovaru suglasili smo se da on izađe iz Vukovara i dali mu zapovjedništvo na sektoru Vukovar-Vinkovci, županja da pomaže, poslali smo tamo zatim jednog od najспособnijih oficira s kojima raspolažemo pukovnika Basarca iz sektora Koprivnica, prema tome, sve što smo mogli, išao je tamo neko vrijeme shvaćajući i sam general Tus u Osijek da razgovara, slali smo i prije, ne samo te oficire koji su nam prišli iz armije, slali smo i oficire iz vana i jedan od organizatora i znalaca tog, da se izrazim vojničkim riječnikom malog rata, pukovnik Ante Roso je bio tamo i sudjelovao u organizaciji upravo one uspješne organizacije obrane s kojom se i taj Vukovar već tri mjeseca brani itd, itd.

Na kraju, naredili smo prekjučer da tamo ode i general Stipetić na taj front, prema tome, sve smo činili što smo mogli, nismo propustili ama baš ništa. Mislím da smo na pravac Vukovara i istočne Slavonije davali i više sredstava nego što je

.(.

4/1 lj

... i istočne Slavonije davali i više sredstava nego što nam je, s obzirom na opću ratnu situaciju u Hrvatskoj bilo dopušteno, s obzirom na potrebe i Banije i Korduna i zapadne Slavonije.

A, što se tiče Dubrovnika. Vidite, gospodo, veoma je zanimljivo, zakazala nam je obrana Dubrovnika, nisu izvršili završavanje cesta, puteva koje su mogli, prepustili su se gotovo bez obrane i to na najosjetljivijem, - ali, to se nije moglo. Mi smo davno, dok još nije bilo nikakvih izgleda da bi mogli napasti Dubrovnik bili odlučili da na tome području trebamo imati jedan bataljon aktivne garde uz policijske snage, bataljon, koji se mora pretvoriti u brigadu, itd. I, u tome pogledu nije bilo propušteno. Ali su domaće snage sa nekakvim ovim dubrovačkim mentalitetom - da Dubrovnik neće biti napadnut propustile da se obrana organizira.

I, sada, jedini čovjek koji je na toj fronti postigao uspjehe je to Mato Šarlija, zvani Daida, koji je sa svojim malim odredom, 30-tak ljudi uništio trebinjsko nikšićku brigadu, oko 350 mrtvih, ranjenih.

Čovjek, koji je, ima i ratno iskustvo, jer je svršio časničku školu, II. svjetski rati i časničku školu štokera od 1944. svršio je vojnu akademiju vani, četiri godine pristupio je HDZ-u prvoga momenta kada sam ga sreo 1987. godine i dalje. I, sada sam ga imenovao zato što je postigao takve uspjehe, i to sam, i ne samo postigao to uspjehe, -da

4/2 lj

je razbio sa odredom, nego je i samoinicijativno organizirao pukovniciju, dobrovoljačku pukovniciju sastavljena od dobrovoljaca iz čitave Bosne i Hercegovine, koja je brojala pred nekoliko dana 450 ljudi, koji je postao legenda u tim dubrovačkim, ono što su meni javljali ljudi, - imam veoma ozbiljnih analiza, kritičnih, itd. Kada sam ga imenovao, znači, zapovjednikom, u suglasnosti i načelnikom Stožera i ministrom, zapovjednikom te pukovnije i južnog toga dubrovačkoga sektora i dao mu čin brigadira.

Onda mi iz redova naših, čak i Vlade dolazi, - pa, on je bio ustaša.

Vidite, gospodo, koliko imamo, - da li je on bio ustaša u II. svjetskom ratu, - to mene ne zanima. Mene zanima to da je on Hrvat, koji ne propovjeda ustaške, koji je one koji su se pojavili sa nekakvim ustaškim oznakama, donio sada iz naših redova, i rekao je, - da ih treba staviti pod sud, koji je postigao uspjehe, i koji je, znači, čovjek, koji je izraz toga htijenja, i to ne onako jednoga samo, - iako ima vojničke škole, ne toliko vojničko štabskog, koliko praktičnoga. On zna da u tome ratu i s takvim sredstvima kakva mi imamo se treba boriti prije svega na partizanski način i sredstvima maloga rata, itd.

Ali, spominjem vam da se još nije - da tako kažem pojavila na licu mjesta, sa tim novim imenovanjem, već čak iz redova Vlade dobivam, - šta to?

4/3 lj

Prema tome, ima dezorijentacije. S jedne strane, da su nam mogućí ovakvi defetistički, i ne samo defetistički, nego li pučističke akcije KOS-a i HOS-a sa ovom optužnicom, koja je dostavljena svijetu, koja je prevedena na engleski i dostavljena svijetu, razumijete, - pa do širenja lažnih obmana, što nije samo rezultat, kažem, teške situacije, nego ovoga. A, opet nesnalazjenja dakle, na primjeru toga, - ne samo nesnalazjenja, nego političke uskosti, da je sada vrijeme da uključimo sve u borbu.

Ali, nije vrijeme, što smo kazali, da dopustimo da nam HOS paradira o čemu smo razgovarali i donijeli odluke da se odlučno s njima razoruža i razračuna i razoružanjem, i da ne možemo dopuštati da nam smetaju na međunarodnom području, pa i unose, znači, elemente rastrojstva sa svojim profašističkim i ustaškim oznakama, itd.

Prema tome, ja konkretno predlažem:

Da što se tiče Vukovara realno ocijenimo i poduzmemo korake, da pronadjemo one koji šire destrukciju.

Da u vojničkom smislu Glavni stožer već ima zadaću, i poduzeo je sve, ali da i dalje činimo sve da na tome i na toj fronti istočne Slavonije budemo aktivni. A, u informativnom smislu da objasnimo narodu da je čudo što smo do sada i Vukovar i pojedina područja održali u odnosu na moć, tehničku moć takve armije i u odnosu na mogućnost te i takve jugoslavenske vojske, koja jeste demoralizirana, - ali, ima znači sada to srpstvo iza sebe, i ima tehničku.

4/4 lj

Prema tome, da, i ako bi se desilo da Vukovar padne, da ćemo nastaviti borbu u istočnoj Slavoniji i za Vukovar, i da tu nema nikakvog kolebanja, čisteći sve one koji nam ometaju provedbu takve akcije.

A, što se tiče Dubrovnika, ja ponavljam - nisam za to da prihvatimo ove prijedloge jer to znači, to bi značila kapitulacija hrvatske, odustajanje.

Mislim da će taj brigadir Šarlija - Daiđa, da će uspjeti da sa zapadnog sektora sa pojačanim snagama, koje se tamo prikupljaju i njegovom umješnošću da angažira, i manje snage, i da postigne veće uspjehe, da će, - da možemo voditi borbu i uspješnu borbu za sam Dubrovnik.

A, za očekivati je da će možda i taj međunarodni interes, kao što ste vidjeli u Rimu, sastanka ministara i NATA, - jedni su čak i Dubrovnik spomenuli. Možda će taj, i ovo sve što činimo ovih dana, ovih sati, za aktualiziranje Dubrovnika, da će možda i to utjecati da ta srpsko, crnogorska armijska taj armijski blok možda i posustane od samoga napada na Dubrovnik. A, Dubrovčani su očito opsjednuti, i oni su mislili da je Dubrovnik takva svetinja da se nitko neće usuditi da pomisli da udje u njega.

I, oni su očito zabrinuti. I, iz ovoga proizlazi da su oni zabrinuti i time da se još veći broj ljudi ne sklone u zidove Dubrovnika.

A, po onome šta mi, po nekim ocjenama, ozbiljnih ljudi, - unatoč toj blokadi, ipak je moguće osigurati i

4/5 lj

opskrbljivanje Dubrovnika. Taj Daiđa nam sam govori, kaže, prepustili su tamo 400 krava u Konavlima, ovako bez pucnja puške. A, kaže, ja im sada dostavljam i mlijeko, ipak im on dostavlja i mlijeko u Dubrovnik, itd.

Tako da bi moj odgovor bio:

- Organizirati, vlastima, - da organiziraju život u ratnim uvjetima. A, izvana sve što možemo za nastavak obrane, obrane Dubrovnika, a ne prihvatiti ovaku kapitulaciju.

. / .-

5/1/VM

STIPE MESIĆ:

Mogu li ja nešto, jer imam još nekih informacija koje vas svakako sve interesiraju. Ja sam htio malo prije doći predsjedniku, ali jednostavno došli su mi Englezi i još sam morao nekakve telefonske razgovore obaviti, ali tiče se jasno i ovih tema.

Naime, ja sam preko jedne korčulanske veze došao do mogućnosti da se sretmem s Andreotiem. Nije mi ona izgledala tako čvrsta, pa sam, bojeći se kompromitacije išao, kako se ono kaže grlom u jagode, ne zato što je korčulanska veza, nego nekako mi nije izgledalo da preko jednoga čovjeka običnog tamo najednom dodješ do državnog tužioca i preko državnog tužioca do Andreotia i da se to može čak u nedjelju organizirati razgovor. Za mene je malo bilo iznenadjujuće, ali ja sam prihvatio taj rizik i otišao sam.

Mislim da je dobro da sam bio tamo. Andreoti je tražio neke informacije koje su za njega sada iznenadjujuće.

Jedna je ta zašto Srbija sada traži da dodju Ujedinjene nacije sa svojim trupama. Onda sam mu ja objasnio da su oni već dovoljno razorili, dovoljno rastjerali Hrvata sa određenog prostora i da, ukoliko bi sada došle jedinice ili trupe Plavi šljemovi, umjesto srpske armije okupaciju bi držala ta armija, a njihova armija može ići dalje rješavati problem Bosne i Hercegovine. Da je otprilike to taj trik kojim se oni

5/2/VM

žele sada poslužiti, ali ako ima utjecaja da dodju Ujedinjene nacije neka ih stavi na granicu između dvije republike, pa će se prekinuti dolazak i srpskih trupa i svježeg ljudstva i naoružanja.

To je on ovako prihvatio.

Ali, ono što je najvažnije za nas, on kaže ovako. Da je diplomacija Hrvatske bila dobra. Da je koristila sve mogućnosti da se Hrvatska prikaže u najdemokratičnijem svjetlu i da je to sada naša prednost. Da zbog toga, to je ovako sada on meni iznio podatak, koji jedino mogu Predsjedniku Republike, ali računam da ovdje svi neće nikuda ići do daljnjega, jer to će brzo, neće biti više tajna.

Naime, Austrija, Njemačka i Italija bi išle na separatno priznanje Hrvatske, ukoliko to Europska zajednica to ne prihvati.

Ja sam od njega već dogovorio da se vidim s Genscherom, što bih vjerojatno napravio sutra ili prekosutra. Ja sam rekao da naš Predsjednik Republike ide u posjetu Kohlu. Kaže, to je u redu, ali da nije loše malo u ovoj najnovijoj situaciji brifirati Genschera.

Ono što je za nas opasno ....

PREDSJEDNIK:

Ovako usputno, Genscher je sam mene zvao u nedjelju

5/3/VM

poslije podne i priopćio mi to. Prema tome, Genschel, je li.

STIPE MESIĆ:

Ali, ja sam došao tamo tobože iz Jugoslavije.

Prema tome, ja kako god bila moja funkcija, kako god ona ne funkcionirala, ja sam iznosio ipak s te pozicije da je jedino rješenje priznavanje realiteta.

Kaže ovako da nama smetnje dovoljno čini lord Carrington. To mi je u povjerenju rekao. On je iznio i samom Andreotiu podatak da je od Miloševića čuo, da on to ne uzima da li je istina ili nije, ali da je od Miloševića čuo da je 27 srpskih sela razoreno, što je hrvatska vojska razorila i potjerala Srbe. Da je Milošević rekao da on nema niti pedlja zemlje koje traži da bi to trebala biti nekakva velika Srbija. Da njega interesiraju samo prava Srba u Hrvatskoj.

Ja sam mu rekao, slušajte gospodine, do prije nekoliko mjeseci, ako ste malo pratili Slobodana Miloševića, on je uvijek govorio, puna usta su mu bila - Srbija i prava Srba.

Ako ga pratite što sada govori - govori samo o Jugoslaviji i kontinuitetu Jugoslavije.

Drugim riječima - on vas želi prevariti. On želi veliku Srbiju, ali pričajući o Jugoslaviji. Jer, sada od ostatka toga on bi htio stvoriti Jugoslaviju i o onome zašto je

5/4/VM

armija na njegovoj strani? Da sačuvaju privilegije. Zašto napadaju Dubrovnik? Da dobiju prostor za mornaricu itd.

I Andreotti mi je postavio ovakvo jedno pitanje - da li postoji mogućnost da Hrvatska jedan dio svoga teritorija ustupi za račun mira?

Ja sam rekao, evo vam karta. Vidite, nigdje gdje Hrvatska graniči sa Srbijom nema većinskog srpskog stanovništva. 95% su Hrvati u Iloku. Zato su oni iseljeni. Zato se tom mjestu i mijenja naziv sada da bi to bila Srbija. Hrvati su rastjerani pod pritiskom jedne soldateske. Tu nema srpskog stanovništva koje je u većini, i to se na taj način ne može riješiti.

Onda je to prihvatio, jer se skroz smatralo da se kaže, može malo pomjerati, pa da će se ovi smiriti.

Ja kažem, ne ne. Oni se ne mogu smiriti nikakvim promjenama granica između Srbije i Hrvatske, jer tamo nema većinskog, jer kada je ta granica pravljenjena, pravljenjena je tako da je većinsko stanovništvo hrvatsko ostalo u Hrvatskoj, a onaj drugi dio otišao u Srbiju. To sam, otprilike, pokušao našu politiku objasniti i reći da ide na priznanje, a onda će biti daleko lakše.

Što se tiče Dubrovnika, ja bih se samo djelomično tu uključio onoliko koliko je meni poznato.

Kada smo došli s onim konvojem...

6/1 lj

... koliko je meni poznato.

Kad smo došli sa onim konvojem u Dubrovnik, 28 brodova, sa ogromnim materijalom, - ni jedan Dubrovčanin nije došao istovarati brod, ni jedan. Znači šta, - da je jedan, ja bih rekao, e, bio je jedan. Ni jedan nije došao.

Pitao sam predsjednika Izvršnog vijeća i predsjednika Kriznog štaba; Dobro, kako to? Mi smo dovezli 28 brodova, tvoja žena je bila tamo, - 28 brodova smo dovezli sa ogromnom pomoći, sve su Zagrebčani sami istovarali, cijeli dan su istovarali te brodove.

Onda sam razmišljao, o čemu je to? O čemu? Računaju, danas - sutra, može Dubrovnik pasti, tko je organizirao istovar, pozvati će ga na odgovornost. Tko je istovarao, pozvati će ga na odgovornost. I, ta filozofija smirivanja, čekanja, šta će biti, i da će netko za njih to obaviti.

I, isto tako kao što je bio problem kod istovara, tako je problem i kod mobilizacije, - svega 30 posto Dubrovčana se odazvalo na mobilizaciju. A, svi drugi se klatare tamo po Stradunu, i bježe. A, ovi, koje je predsjednik ovdje spominjao, - oni ratuju, a Dubrovčani bježe, jer su uvijek mislili - povijesni spomenik, uvijek, Dubrovnik, on je ovo, on je ono, njega nitko neće napasti. I, onda optužuju druge.

I, sada što je najveći apsurd, onaj Korda, predsjednik HDZ-a, on kaže:

- Ništa nije napravljeno zato što Boljkovac nije dao ništa za obranu Dubrovnika.

6/2 lj

A, moram vam reći, - niti na Žarkovici, niti na Bosanki, niti na bilo kome mjestu nema napravljenoga ni jednoga grudobrana.

Dubrovčani se nisu udostojili za čitavo to vrijeme dok su samo žarili i palili, smjenjivali, pričali o tome tko će biti šef policije, tko će biti direktor ovoga, tko će direktor onoga biti, i nadmetali se, i lupali po hrvatskim grudima. Nisu ništa napravili, da naprave jedan rov gore, i da zaštite okolinu u Dubrovniku. Oni ništa nisu napravili u obrani.

Iz Konavala su se povukli, da su sve pršute i ovo, i krave, i sve to ostavili, i sada kukaju za pršutima, kaže - makar da sam pršut uzeo.

Oni su se jednostavno povukli bez i jednog ispaljenoga metka. A, nisu ni mogli se tući, akonisu prije toga se pripremili, umjesto da su pripremali obranu, oni su skroz mislili - njih nitko neće.

I, sada kada se ovo desilo što se desilo, sada su svi drugi krivi. Sada nitko ništa nije poduzimao za Dubrovnik. Nije istina! Upravo, Korčulani mi kažu, da su im doturili toliko oružja, toliko municije, da su se mogli tući i to žestoko tući. Ali, evo, ni ovo nisu napravili.

Ja mislim, budući da sam u ovoj optužnici, ja je nisam vidio, ja sam je tek danas vidio, kada sam došao u ured. Ali, u Italiji sam za nju čuo, kako se hrvatska vlast optužuje za loše postavljanje, - tako da nisam imao podatke, loše postavljenu obranu.

6/3 lj

Nitko ne uzima, šta da vama pričam, da je trebalo stvoriti i armiju, u vrlo kratkom vremenu, i braniti prostor, i profunkcionirati, i tako.

Ali, evo, nadje se uvijek tako. Pa je onda u tome kontekstu i onaj fonogram, kojega Mustać ima, gdje kaže, u razgovoru Adžić - Vasiljević:

- Da Paraga ima dosta oružja, i da može malo ubiti više ili manje, ali nije važno, glavno da on obavi posao za njih. I, da je to za njih korisno.

Pa bi bilo dobro da se možda to čak ti fonogrami i koriste, i da se javno publicira, da se vidi tko igra koju igru.

PREDSJEDNIK:

Direktno kaži: - imamo mi svoje ljude među njima, tako.

STIPE MESIĆ:

Tako je, tako je. I, da se vidi koji igra koju igru. A, ne, - najednom je ova vlast, ova Republika, ovo, da tako kažemo, Vlada Hrvatske - svi optuženi, svi na optuženičkoj klupi a poduzeto je maksimalno i kaže Andreotti:

Vi ste briljantno, kaže, Hrvatska je briljantno vodila svoju politiku.

I, zato je sada svijet stao na njenu stranu. A, ne zato što je, ne znam, samo zato što je Srbija napala.

6/4 lj

Nego, zato što je i taktika i strategija bila dobra.
Neću više, toliko.

PREDSJEDNIK:

Gospodo draga, molim vas.

Ministar Šušak dalje.

GOJKO ŠUŠAK:

Gospodine predsjedniče, ovo sve što je iznešeno po Dubrovniku, je istina. Ali, ima nešto što se sada pojavljuje i sa naše strane, što ne koristi u ovome trenutku. Ovo što mi ovdje diskutiramo, na neki način se prenosi i u mediju i među ljude.

Tako da imamo problem, u Metkoviću, uistinu problem. A, borbene spremnosti ovih, koji bi trebali ići u prodor, jer je prošireno to, oni se šetaju po Stradunu, nećemo im mi ići braniti. Teško je te ljude motivirati, tako da nam bježe u Omiš, cijela grupa, sto i nešto ljudi. U Sinju je jedna grupa sto i nešto ljudi, isto, neće se maknuti iz Metkovića dalje. Kod toga bi morali biti malo oprezni, i dati jednu izjavu za novinstvo:

- Da je Dubrovnik dio Hrvatske koji se brani, i krvvari, kao i Vukovar, da moramo svi, moramo malo motivirati te ljude.

Jer, ovo što mi ovdje diskutiramo, nekako je prenešeno tako i među vojnike.

6/5 lj

A, glede Vukovara, i ovih ovako, ...

PREDSJEDNIK:

Dobro, ovdje do sada nismo diskutirali.

GOJKO ŠUŠAK:

Ovo što sada govorimo, već je prošireno vani, mislim, spoznaja, da, tako.

Tako da nešto moramo na tome polju učiniti da te ljude malo motiviramo.

PREDSJEDNIK:

Jasno, sa toga stanovišta, - dio Hrvatske branimo, južni dio Hrvatske, jasno.

GOJKO ŠUŠAK:

A glede Vukovara i cijele istočne Slavonije.

Predsjedniče, ja sa odgovornošću ovdje ne samo, od kada sam u ovoj funkciji, nego od dana, sam uključen u to. Ja ne mogu tvrditi, i bilo bi neodgovorno, jer nisam stručan za to.

Ali, prema onome što smo imali, što je Republici Hrvatskoj bilo na raspolaganju, - preko 50 posto svih sredstava, borbenih je uključeno u ovih zadnjih godinu dana na istočnom frontu, samo istočna Slavonija, sve drugo, zato nam je problem u srednjoj Slavoniji, i na Baniji, i u Lici bio dok nismo

6/6 lj

kasarne uzeli, i u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji, baš zbog te regije.

Nešto što mi nismo uspjeli napraviti u istočnoj Slavoniji jeste: - stvoriti jedno zapovjedništvo, koje može voditi rat. To je nešto što nam je zatajilo i u Osijeku, i u Vinkovcima, i u cijeloj regiji. Mislim, to je problem, koji moramo razmotriti.

Ovo što vam je spomenuo Andreotti, ili tko je za ovo, paljenje ovih sela, - mi imamo izvještaj od misije, misija je bila u Bilogori, i taj izvještaj je povoljan, u stvari u našu korist govori izvještaj, službeni izvještaj misije, koja je bila na terenu.

STIPE MESIĆ:

Da, a do njega je još onaj izvještaj, koji je dao Milošević, evo kaže.

PREDSJEDNIK:

Treba utvrditi koliko je hrvatskih sela i naselja spaljeno.

GOJKO ŠUŠAK:

Gleda ove optužnice, a optužnicu su pisali ....

PREDSJEDNIK:

Da, i Milas to je tvoja zadaća, da to utvrdiš tako.

6/7 lj

GOJKO ŠUŠAK:

Optužnicu su pisali, diktirali potpukovnik Dedaković, i njegov zamjenik Tot, i Totova žena je to tipkala i pisala.

Jučer su došli dvojica njegovih emisara, bili su i kod predsjednika Sabora, i došli su i kod mene sa gospodjom Stanić i uključio se i Šeks. Ja sam ih pitao; - u ime koga oni govore? Dolje piše samo Vukovar, a nije potpisano, kao, mi ćemo potpisati nema problema.

To je fenomen za sebe, ovaj Dedaković, on je u pravom trenutku se možda pojavio, i jednu pozitivnu ulogu odigrao. Ali, ne stoji to da, jer taj gospodin je izišao iz vojske, 10.8, koliko je meni poznato, u 8. mjesecu. On je bio u Vukovaru unutra, u samome Vukovaru oko mjesec i pol dana, maksimum, a Vukovar krvari već šest mjeseci. Tako ta njegova izjava, - da je organizirao obranu Vukovara, i da je jedini odgovoran za nj, uopće ne stoji, mislim.

STIPE MESIĆ:

Da, da je jedini zaslužan.

GOJKO ŠUŠAK:

Da. To je s jedne strane gledajući.

S druge strane ako gledamo i Globus, i Danas, koji nas već dva tjedna upozoravaju, i da slučajno ne bi prema njemu postupili na način, kako su postupali oni, kojima je prije služio.....

. / .

7/1/JG

.... kako su postupali oni kojima je prije služio, mislim da govori dosta za sebe, bez da optužujem, a general je Stipetić tamo, naredjenje je dato, i general Špegelj ide prekosutra tamo u inspekciju isto, vidjeti ćemo što će se dogoditi.

PREDSJEDNIK:

Manolić, izvoli!

JOSIP MANOLIĆ:

Mislim da smo još pred jednim izazovom i to vrlo složenim izazovom, kombiniranim sa vojno strateških pozicija, a isto tako i sa političkim kombinacijama razno-raznih politika i obavještajnih službi koje djeluju u ovom pravcu.

Izazov utoliko što mislimo da moramo ocijeniti odnos snaga i da li ići na ovakva kapitulantska rješenja koja nam se predlažu ili se suprotstaviti takvim rješenjem. Gledajući odnos snaga, mislim da nikada nije bio povoljniji za nas nego što je sada. Svjedoci smo od početka razvoja kada smo jedino imali par policajaca koji su štitili ovaj ustavni i državni poredak. Danas imamo bar 50 tisuća ljudi pod oružjem i to dobro naoružanih-

Dakle, u vojnom pogledu nema nikakvog razloga ka kapitulaciji, a trend razvoja ne ide na našu štetu, ide na štetu neprijatelja, toga, protiv kojeg se stalno borimo. Sjećate se prije godinu dana njegovog šepurenja od Triglava

7/2/JG

pa do Djevdjelije, danas je sužen, mogli bismo rekli na Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru i Srbiju. Nema ga više niti šepurenja u Makedoniji, nema šepurenja niti na Kosovu, ne u onom smislu u kojem je bilo, a isto tako i ovdje na našim područjima.

Prema tome, odnos snaga, trend tog razvoja ide u našu korist. Mi još nismo mobilizirali sve snage, u tom je naš problem. Mi moramo napraviti još veći napor u mobilizaciji naših snaga i ljudskih i naših gospodarskih. Mislim da možemo daleko više dati i u ovoj ratnoj proizvodnji nego što dajemo, da možemo još više ljudstva mobilizirati sada u ovom momentu govorim jer imamo više oružja nego što smo ga imali prije 10 dana.

Dakle, s tog vojnog stanovišta ne postoje nikakvi razlozi kapitulanstvu, nego naprotiv mobilizacija još jača, još veće napore da napravimo da neprijatelja dotučemo baš zbog ovog trenda koji je u razvoju, na njegovoj strani.

Na njegovoj strani imamo demoralizaciju ljudi koji nam dolaze iz Bosne, govore o demoralizaciji, ne samo vojnika, rezervista, mobiliziranih silom, nego i kod časnika, te jugoslavenske armije, od vrha, možemo reći, do dna, od generala do podoficira. Nema one borbenosti i spremnosti da se ide u rat, naročito ne protiv druge republike, odnosno protiv Hrvatske.

Dakle, kada to pogledamo, onda mislim da nema nikakvog razloga da idemo ka kapitulaciji nego da idemo u akciju, i to odlučnije.

Ono što malo zabrinjava, to je da ima i suviše glasova, da ti glasovi prožimaju što bi se reklo razne naše strukture, i političke strukture stranaka, pa i vladajuću stranku, Hrvatsku demokratsku zajednicu, isto tako defetistički određeni glasovi koji u stvari idu na slabljenje tog našeg obrambenog sistema.

Medjutim, kada malo analiziramo to onda ćemo sagledati gdje su ti korjени tih defetističkih glasova, da su oni ipak koncentrirali ili njihov izvor je iz tih struktura koje od svog početka su vodile u antihrvatsku poziciju u cjelini ili svojim pojedinim dijelovima i povezali se tu sa kontraobavještajnim i obavještajnim službama Jugoslavenske armije i na toj liniji sada čine jedan lanac protiv hrvatskog vodstva, odnosno protiv politike ove republike.

Ovo je možda samo izraz literalno bolje obrađen, medjutim, to je zahvatilo i određene naše strukture u Saboru kod zastupnika, kod političkih struktura koje na određeni način siju taj defetizam kod ljudi.

Mislim da i na tom planu mi možemo učiniti daleko više i to smo pokazali od prije dva mjeseca, tri kada se digla organizirana hajka protiv hrvatskog vodstva, dakle u tom momentu kada su mislili da će legalnim putem srušiti Vrhovništvo Republike Hrvatske, napraviti jedan dar-mar, dakle ta akcija je propala. To je bila sjednica Sabora kod formirana Vlade demokratskog jedinstva.

Medjutim, tu su doživjeli totalni debakl na političkom planu, od tada oni su išli sve slabije, slabije,

7/4/JG

sa svakim zasjedanjem su pripremali da idu na tu akciju, međutim, od te akcije nije bilo ništa.

Znači, sveli su se ipak na vandemokratske, vanparlamentarne metode rušenja pravnog poretka, i tu je ono gdje mislim da moramo dati odlučnu bitku. Ne tiče me se da li si ti ustaša, Hrvat, komunista, ili neznam što ako tvoje akcije, tvoji potezi idu u pravcu rušenja ove legalno izabrane vlasti, ti moraš za to da odgovaraš.

Mislim da tu moramo biti odlučniji. Ne kažem da nismo tu već zacrtali našu politiku...

./.

8/1/VM

Ne kažem da nismo tu već zacrtali i našu politiku i odluke donesli u tom pravcu da moramo djelovati odlučnije.

Medjutim, u provođenju tih odluka mislim da ima kolebanja.

Ima kolebanja. Povezana su i sa određenim ljudima. Povezana su i sa određenim sredinama, ali mislim da je to moguće svariti.

Previše nadu polažu u HOS i ovi neprijateljski elementi.

Kažem, previše nade, jer suvd tamo gdje smo mi htjeli da čistimo, to je išlo vrlo brzo i vrlo elegantno bez većih potresa u tim sredinama.

Ljudi, mladići, kao što je onaj slučaj iz Orahovice, gdje je njih 30 mladića došlo da se upiše u HOS, da se upiše u obrambene snage Republike Hrvatske.

Ovi su im ponudili odmah i pristupnice. Daj, potpiši za Hrvatski državotvorni pokret. Oni potpisali te pristupnice i kaže, sada idete na poligon tu na granici Slovenije i tu ćete vježbati. Jasno, vježbali su ono što treba svaki ratnik da nauči.

Uz to su oni njima govorili, kaže, ne, mi ćemo ići na Banske dvore. Mi ćemo srušiti i Sabor ako treba da bi ostvarili svoj cilj.

Nakon pet dana ti mladići iz Orahovice shvatili su

8/2/VM

da oni nisu tu došli da brane Hrvatsku, nego da ruše legalnu vlast.

Njih 30 se pokupilo još sa 20 bjelovarčana i napustili te HOS-ovske organizacije.

Drugim riječima to kaže damoramo više ljudima objasniti te ciljeve naše akcije.

Tisak mislim da je različit i to neću da elaboriram. Vi znate kako koji diše.

Međutim, ipak ove glasine koje idu protiv nas, one su dobrim dijelom, iz odredjenih izvora znamo otprilike, smo identificirali te izvore i mislim da protiv tih izvora moramo ići kao centara koji idu na obaranje legalnog našeg poretka.

Mislim da bi bilo dobro, kao prijedlog još, da se u ovoj situaciji kada je kritična, posebno kritična sa vojnog stajališta u Slavoniji, konkretno o Vukovaru govorimo, jer i mi smo malo predimenzionirali pitanje naše doktrine u obrani Republike.

Ja se nikada ne bih vezao, kada je u ratu, za jedno mjesto za jedan grad. U ratu se može izgubiti i mjesto i grad i dio teritorija. To još uvijek ne znači izgubiti rat.

Međutim, mi smo malo i simbolično predimenzionirali obranu Vukovara u tom smislu da je to sudbina Hrvatske.

Međutim, mislim da sadamoramo to izgutati i tu bih dao isto, napor još učinio da branimo taj Vukovar. Ne da ga

8/3/VM

branimo samo iznutra, nego i izvana, a mislim da postoje i taktički uvjeti vojni da se to može učiniti.

Poziv bi trebalo, mislim, da uputimo našim ljudima. Posebno se obratiti Dalmatincima za obranu Dubrovnika i posebno hrvatskom narodu za obranu onih mjesta koja za nas znače ipak simbol ovoga rata, simbol obrane.

To znači i Vukovar uključiti u to, ali ne sa toga cilja ^{da} ga ne smijemo izgubiti, je li, jer to bi moglo onda biti poraznije. Hvala.

PREDSJEDNIK:

General Tus.

ANTON TUS:

Kada se radi o protivniku želim da naglasim da je završna operacija koja je pred nama za nekoliko dana sa svojim zamahom sa prvim ešalomom potpuno gotova spreman da kreće u ofenzivu.

Prethodit će mu u samoj toj ofenzivi jedna jaka avio priprema i artiljerijska na tom dijelu, pretežno istočno slavonskog i posavskog dijela, ali istočnog dijela Posavine.

U međuvremenu je postavio si za cilj i to pokušava da uradi već od 29. prošlog mjeseca sa onom odlukom od 21. prošlog mjeseca, da zauzme Vukovar i jasno, onaj južni dio

8/4/VM

dalmatinski sa Dubrovnikom, s tim da zauzme Vukovar u cjelini, a Dubrovnik da prisili na predaju i demilitarizaciju.

Ovo drugo više nego zauzimanje Dubrovnika, jer mu ne bi odgovaralo politički.

Vrši zauzimanje, ne toliko, jer mu ne dozvoljavamo, tu čak i gubi pozicije, ali utvrđivanje granica na teritorijama koje on smatra da moraju ostati, to su te srpske teritorije u toj velikoj Srbiji odnosno Jugoslaviji. To utvrđivanje je pokušao i u slavonskim planinama. Sada smo to sagledali i u ovoj operaciji na Bilogori vidjeli kako to izgleda. To smo vidjeli na Kupi dijelom, a sada vidimo i na Korani gdje smo ga odbacili kod Karlovca i vidjeli smo to na zadarskom dijelu - Ploče, gdje se utvrđuje i praktično stvara granicu, tako da je to zaokruživanje teritorijalno nove države.

Što smo mi radili, kako je trebalo raditi? Mobilizacija, razvoj snaga smo vršili, mobilizaciju smo zahtjevali i dato nam je u Slavoniji. Data nam je mobilizacija za južni Jadran.

Zahtijevamo sada i mobilizaciju za karlovačku regiju, obzirom da mnogo, mnogo vojnih obveznika odlazi van regije u Sloveniju, a zatim i van Slovenije i bit će otežano. Možda zatražimo i mobilizaciju i nekoliko općina u Zagrebu, ali je ne možemo preduzeti dok ne dobijemo naoružanje i odjeću. Kasnije ću o tome par riječi samo reći.

8/5/VM

Drugo što treba? Život u ratnim uslovima. Bar na ovim mobilizacijskim prostorima mora biti potpun život u ratnim uslovima. Sva privreda, sva politička vlast, sve mora raditi u funkciji rata.

Mi imamo situaciju da nam se jedinice nalaze, a znate da je naš koncept takav i formacija da mi nemamo pozadinske one elemente u brigadi, nego se naslanjamo na teritoriju.

Znači, mora teritorija prihvatiti u cjelini borbeni element. To nije slučaj, tako da se taj problem pojavljuje. To su dva.

Mobilizacije, ratni sadržaj, izvlačenje svega onoga što bi moglo doći pod udar, tamo gdje očekujemo da će uspjeti sa nekim prodorom.

To je ovaj prodor koji može ka Djakovu, ka Slavonskoj Požezi nešto da uradi i nešto ka Našicama i onaj dio oko Županje. To je taj predio koji bi trebalo sagledati sa te strane.

Već smo mi sugerirali to i Vladi i uopće tim križnim štabovima u toj regiji u pisanoj formi i ličnim razgovorima.

I naš je zadatak da sprečimo dublje prodore. To je osnovni zadatak - dublje prodore, posebno ovo u Slavoniji. Tj. realizaciju cilja ofenzive.

8/6/VM

Da bi to sprečili mi smo preduzeli i razbijamo
ovaj zapadni dio slavonskog fronta, jer je to njemu prihvatni
ešalon i to uspješno ide....

./.

9/1 lj

... to njemu prihvati, rješava, i to uspješno ide.

I, još ćemo morati ojačati. Problem je, kažem, ponovo naoružanje da nekoliko brigada i zagrebačkih uputimo na ovaj pojas tu ispod Bilogore, Pakraca, itd. To bi brže išlo da smo to mogli.

Zatim, da se borba u Vukovaru produži što duže i što trajnije. Znači, pa čak i trajna borba u Vukovaru. I, da proboj ka Vukovaru se iskoristi u onome trenutku, kada ove snage, znači, kada ove snage se budu mogle uspješno probiti, da ne izložimo potpuno jedan masovni napad, masovnoj obrani, nego kad je on u pokretu, kad on izidje, i to mi radimo. A, sada sa manjim sastavima se ubacujemo, i to uspjeva, i to ide. I, neka sela se moraju prije zauzeti da bi se mogao ovaj proboj potpuno izvršiti.

Ali, to je sve u toku današnjeg i sutrašnjeg dana se odvija.

Zatim, što se tiče Dubrovnika, - podržati i iznutra sve više iznutra borbu, to znači ubacivanje u Dubrovnik, i nikakvo izvlačenje, nikakve ove prijedloge, po nama, po mojoj procjeni ne bi trebalo uopće razmatrati. Naprotiv, razbiti ta shvaćanja i uopće ići na jedan drugi prilaz.

Ne samo zato što sam rekao da njemu neće odgovarati, da zauzme, on želi predaju, on može i da teži, da zauzme, ali nije to tako lako zauzeti, ako se još ubace snage odgovarajuće unutra.

9/2 lj

To ne mora biti veliko, brojno sa ljudima, nego sa borcima, odgovarajućim, i sa tehnikom, odnosno oružjem, odgovarajućim, a to je moguće, i to radimo na tome sada. I, ova rješenja, koja je predsjednik rekao, koje su odluke donijete, one su tu.

Nešto jače snage smo povećali, povećali smo snage kod Slanog, i povećavamo snage gore da spriječimo ka Pločama dolje, tako da nastupe slijedeće kod Pelješca.

Ali, ponovno naglašavam: - ni jedna dalmatinska brigada, a dvije su spremne u dugom su ešalonu, da bi išle dolje, ne mogu krenuti zbog naoružanja i ljetne odjeće. Ljetna odjeća još može u Dalmaciji, to mi je problem u Lici, već je problem veliki za riječku brigadu, koja je ušla, ali je ljetna odjeća. I, noćas je bilo stvarno izuzetno teško, mora se grijati, itd. Jutros avijacija već tuče, tu gdje su otkrili da su naša mjesta, i problem je, kako to dolazi.

Zato kažem, ratnu privredu, da se radi 24 sata, po smjenama, za sve ono što je za rat, i za privredu potrebno. Kažem, iznutra.

Zatim, ovo što sam pomenuo, da razbijemo snage u zapadnoj Slaveniji, i da otpočnemo sa daljim prodorima presjecanjima, što i činimo u onoj mjeri, koliko se to može, na Baniji, Lici i u Dalmaciji.

Problemi koji nam se javljaju:

To su ovi mobilizacijski problemi, koji su vezani i za odziv, ali najviše za raspad zbog nepotpunoga opremanja

9/3 lj

- opremanja prije svega, naoružanja, zatim, nedovoljnoga broja časnika i nesposobnosti časnika da bi zadržali to ljudstvo.

Pa, onda i uključivanje u onoj mjeri, kako bi trebalo, političkih struktura, određene općine, Kriznoga štaba, itd.

To su ovako karakteristični problemi.

Dobrovoljci nam se javljaju, u Splitu, u Rijeci i u Zagrebu, - za Dubrovnik. I, sada otpočinje ponovno. Vi znate, da smo oko 500, kada smo vršili onaj proboj prvi, pa smo ga obustavili prošlog mjeseca, 13. bilo je 400, od 500 kandidata, 400 upućeno iz Zagreba, dvije grupe po 200 za Vukovar. To je bila jedna značajna snaga.

Sada ponovno imamo interesa, imamo interesa, ali je problem, - evo mi, jednu cijev ja ne mogu da dam, osim da oduzmemo onima koji po gradu sada se kreću, i da svima oduzimamo, da krenemo na to, i da dajemo ovima, što će i biti, ako ne dobijemo danas ili sutra neke cijevi, nove.

Prosto nema za naoružanje toga za čovjeka. Municiju, odnosno teže naoružanje, - mi smo zauzeli. I, da nismo to uradili sa Delnicama, i sa Jamadolom, onda kada smo to uradili ovih dana, - mislim, pogodno vrijeme, da to bude prije Haaga, itd. da se sve to poslije stiša. Teško bi bilo održati i ovo što smo održali sada na ovim prostorima. A, posebno ove neke operacije sprovoditi.

Jer, BK, - to je taj komplet ispao bio na 20 do 30 posto oružja je bilo bez municije, odnosno nije se moglo

9/4 lj

više upotrebljavati.

I, vrlo brzo će, - ovo sada imamo za negdje oko sedam dana mogućnosti borbe.

Obzirom da smo narasli, već je to stvar, i držimo široki front, mi možemo isključiti negdje front, ali u ovoj situaciji sada, mislim da je to nerealno, a i to je minus protivnika, posebno armije, obzirom da ona drži široki front, i da ga ne može baš tako uspješno bez novih snaga. Zato vršimo mobilizaciju, vidjeli ste i u Bosni, i to prisilnu mobilizaciju, čak i u Srbiji. Srbija videći sve više da neće kroz armiju moći da realizira sve te stvari, i možda da prebaci na nju krivicu, počinje stvarati svoju vojsku.

Tako da i ona vidi krajnja rješenja. I, armija se polako više okreće ka Bosni, kako bi nju blokirala, i kako bi svoje mjesto zadržala svakako i sa Bosnom i u Jugoslaviji, a eventualno, ne znam, možda i drugačije.

Ja bih imao samo još jednu molbu.

Pored naoružanja i odjeće, zimske, koja treba pod hitno da se nabavlja, odnosno da se stvori, - da rezervni sastav MUP-a udje u sastav hrvatske vojske, i to odmah, nekim odlukama, da mi možemo imati i u formaciji, i u zapovjedanju jedan ...

10/1/VM

... da mi možemo imati i u formaciji i u zapovjedanju jedan jak oružani dio snaga da ga možemo brzo upotrijebiti.

Sada je istina, ministar Vekić je naredio i te snage se mogu upotrijebiti, ali uz dogovor u zonama sa upravama, sa stanicama itd.

I oni su u borbi, samo da ih na neki način možemo i operativnije upotrijebiti. Završio sam.

PREDSJEDNIK:

Gospodo, ja predlažem da ako nema nešto novo osobito suprotno iznešenom, onda da idemo dalje, da završimo ovu točku. Molim?

DR ŽARKO DOMLJAN:

Ovdje je bilo govora o ovoj optužnici. Dva dijela ima optužnica i izdaja, onaj drugi dio. To je jedan vrlo neugodan dokument.

Doduše, on je nepotpisan, ali ljudi s kojima sam ja razgovarao barem priznaju njegovu autentičnost, dakle, ne niječu to i kažu točno tko je to pisao, a tko nije htio potpisati.

Moram reći da smo mi, ja osobno, pa i Sabor i inače, pred jednim velikim...

10/2/VM

PREDSJEDNIK:

Izvolite reći što su vam rekli, tko je pisao, tko nije htio potpisati?

DR ŽARKO DOMLJAN:

Rekao mi je Borković da su oni to pisali u Vukovaru.

Poslije sam doznao od ove dvojice koji su jučer bili da je to pisano zapravo u Vinkovcima i da je od Borkovića...

PREDSJEDNIK:

A, gdje ste vi bili sa Borkovićem?

DR ŽARKO DOMLJAN:

Telefonski. Da je to pisano u Vinkovcima, ali to je očito usuglašeno jedno s drugim. Borković mi je rekao da su od njega tražili da potpiše i rekao je da je odbio to potpisati, pa da su to radili onda, rekao je "moji ljudi"- sada, tko je to, ja to ne znam.

No, o ovome govorim, da smo mi ja osobno, pa i Sabor i inače i ljudi su u Saboru pod jednim velikim psihološkim i moralnim pritiskom na savjest.

10/3/VM

Jučer su bila ta dvojica, oni su plakali, oni su pokazivali rane, jedan je došao sa štakom. To su zaista teški trenuci. Čovjek nema što da im kaže. Oni sa najgorim riječima, svaki čas konvulzija plača, grča.

I sada, mi možemo ovdje raspravljati koliko je taj dokument opravdan ili ne i zauzimati političke stavove, međutim, on je upućen Saboru. On je upućen samo Saboru Republike Hrvatske i počinje sa optužbom zastupnika, prigovorom da sjede u toplim foteljama i tako.

Onda ide i dalje, širi optužnicu i na Vladu i na Predsjednika, ali je upućen Saboru.

Čak ima na kraju jedan uvjet ili ucjena da će prestati informativna blokada Vinkovaca i Vukovara prema Hrvatskoj tek nakon što se to pročita pred Saborom.

Dakako da ja ne kanim to davati na čitanje Saboru. Oni su to istovremeno poslali, rekli su mi i van i Carringtonu i ovom i onom i ne znam kuda sve ne. To je poznato javnosti, televizija je to dobila.

Za sada sam ja postupio na takav način da sam to predao ovoj Komisiji povjerenja koja je već razgovarala sa generalom Tusom i sa ministrima da se oni nekako o tome izjasne, a mislim da bi to završilo najviše na Predsjedništvu Sabora, gdje bi mi upoznali Predsjedništvo Sabora s time i donijeli jedan zaključak da se s time dalje ne ide prema Saboru.

Molim nekakvo razumijevanje i stav prema tom

10/4/VM

problemu.

PREDSJEDNIK:

Predsjedniče Sabora, taj dokument nije dostavljen samo Saboru. On je dostavljen, naslovljen Saboru Republike Hrvatske, hrvatskom narodu, svim Hrvatima u dijaspori, Međunarodnom sudu u Haagu, čitavoj svjetskoj javnosti.

Kada već govorite o tome, onda prema tome, tako ga treba shvatiti.

DR ŽARKO DOMLJAN:

Da, jedinoj instituciji je Sabor.

PREDSJEDNIK:

Drugo, mislim da se na temelju onoga što smo iznijeli ne može uopće govoriti o tome da se diskutira o tome koliko je ovo opravdano.

Mislim da to proizlazi ne samo iz onoga što sam ja rekao nego i svih onih koji su ovdje sudjelovali, razumijete, tako da je to nešto što i dolazi do toga da onda Borković može zvati i predsjednika Sabora i ne samo predsjednika Sabora nego i nekakve babe i ministre unutarnjih poslova i ovdje u Ured itd.

Prema tome, reda i političke odgovornosti u našim redovima.

10/5/VM

/Upadica se ne čuje/

Nepotpisan dokument, ali se zna. I nakon što smo dali analizu koja stoji od KOS-a do HOS-a i drugih obavještajnih službi. Nije to jedini dokumenat, prema tome, molim...

Sa ovog sastanka, a mislim da treba održati i s obzirom na ovaj zahtjev Dubrovnik da Vlada treba održati sastanak i da ona isto tako da odgovor, jer je to krizni štab - imate krizni štab ili Vlada. Prema tome, da ona treba dati, mislim da smo se svi složili da ne možemo prihvatiti nikakve - trebamo jasno kazati i ja ću u svom odgovoru i sa ovog sastanka Vijeća, prema tome, težinu položaja Dubrovnik, tu nečuvenu agresiju itd. ali isto tako protiv pojava defetizma i da ne može biti riječi o odstupanju od bilo kojeg hrvatskog teritorija.

Prema tome, pozvati i Dubrovčane i pozvati i druge u obranu u okviru organizirane obrane.

U svezi s onim što je general Tus iznio, jasno na mobilizaciju moramo ići daljnju, što smo činili i stalno u opsegu u kojoj imamo potreba i naoružanja, jer bilo je pojava gdje su na pojedinim mjestima, pa u jednom momentu i pred kakvih mjesec dana i u Zagrebu izvršili mobilizaciju, a nisu imali ljudima što dati oružje, pa čak nismo imali niti vježbališta niti vojarni za obuku tih ljudi.

Prema tome, ili u pojedinim seoskim mjestima, znači, povlačimo ljude sa radnih mjesta, a ne možemo ih praktično upotrijebiti. Nastupa veća demoralizacija.

10/6/VM

Znači, idemo na mobilizaciju, na političku mobilizaciju najširu, a na praktičnu mobilizaciju onoliko koliko nam je potrebno za formiranje novih jedinica i za popunu postojećih.

U tom smislu, jasno, ako treba, ne znam kakve pravne odluke treba donijeti. Da li je to u kompetenciji mojoj kao vrhovnog zapovjednika ili Vlade, da se rezervni sastav MUP-a da na raspolaganje vojsci, jer molim, idemo zatim da MUP ima, čini mi se, dovoljno aktivnog sastava za obavljanje svoje službe, a znači organizaciju obrambenu vojske, mislim, treba staviti na raspolaganje vojsci.

Prema tome, tu vidite što pravno treba da bi se to ostvarilo.

Jasno, ja sam zadnji puta govorio što smo mi sve poduzeli u smislu organizacije vojske i činova, postavljenja itd. vojne policije. Sve to skupa je u postupku i na tome treba ubrzano raditi, a uz ovo s pravom kao što je general Tus ukazao na to, pitanje opskrbe vojske.

Znači, da se tu ostvari puta suradnja između Ministarstva obrane. Ja mislim da smo mi sada organizaciju Ministarstva obrane sa toga logističkog stanovišta dobro postavili i imamo ozbiljne ljude, ali to treba sada između Ministarstva obrane i pojedinih ministarstava, odnosno Vlada u cjelini da donese neke odluke i smjernice da bismo to osigurali.

10/7/VM

Bez obzira što su sada izgledi takvi da nas čeka
širenje dimenzija rata, ima nekih znakova...

./.

11/ 1/JG

... ima nekih znakova i suprotnih, to što su najedanputa pristali na zamjenu zarobljenika, i čak u sklopu te zamjene ima jedan veoma karakterističan podatak, ovisi o tome, vidjeti ćemo danas, sutra da li će ga ispuniti da bi u sklopu zamjene zarobljenika moglo se izvršiti i deblokada prometnice Okučani, znači i željeznička i cestovna, ako bi to bilo, to bi bio najočitiji znak uz ovu razmjenu, pa i ova ponuda za mirovne snage, bez obzira što oni s jedne strane žele da ove granice svoje osvoje i zaštite, ali s druge strane da do pred neki tjedan nisu dopuštali ni pomisao a sada ih nudjaju, znači nešto se zbiva, vrije i u redovima JNA i Srbije, i nećemo odustati i od toga da vidimo što se može diplomatskim putem, osobito uz to angažiranje tog i takvog svijeta kakav jeste.

Predlažem da prvu točku završimo. Gospodo, imamo dnevni red, imamo posao.

MILAN RAMLJAK:

Imam jednu ideju u vezi sa mobilizacijom, možda je ona razmatrana, možda je realizirana u nekom obliku, mi ne možemo ići na mobilizaciju koju ratne prilike zahtjevaju, zbog toga što nemamo dovoljno naoružanja i mobilizaciju vršimo onako kako dotiče naoružanje, i sada nam se zbog toga naglo skraćuje rok za odluku ljudi koje šaljemo u ratne okršaje. Ne bi li se moglo potražiti neku mogućnost da mi mobi-

liziramo ljude u uputimo u jednu od nama bliskih prijateljskih zemalja da tamo izvrše ovu pripremnu obuku, i onda da ih vratimo otuda, tamo dobiju i naoružanje i streljivo, i odjeću, to se može aranžirati i onda mogu ići na frontu, možda tu kasnimo.

PREDSJEDNIK:

Kada postignemo priznanje, prije toga ne.

MILAN RAMLJAK:

Možda se može.

PREDSJEDNIK:

MOžemo pokušati. Slušajte, jedno sam zaboravio. U ovom priopćenju i sa ovog sastanka i sa Vlade treba udariti po, tj. u Srbiju po Crnoj Gori, jer taj rat protiv Dubrovnika je rat Crne Gore, a oni su čak nama obećali i na konferenciji i osobnim razgovorima kako će oni povući, kako oni imaju utjecaja na generala Strugara, a to je general Strugar vodi dolje rat i izvlače pare već od Italije, tobože radi svog koncilijantnog odnosa prema tome, treba treba reći da je to rat koji vodi i Srbija i Crna Gora, na tom primjeru i to ne samo Dubrovnika, mobilizirano je 20 tisuća Crnogoraca, to je gotovo polovica od onoga što je moguće, tako da taj naš popustljivi stav do sada da smo Crnu Goru štedili, mislim nema više opravdanja i moramo, idemo dalje gospodo.

11/3/JG

JOSIP MANOLIĆ:

Da se definira da li se nalazi u ratu sa Hrvatskom ili ne, u tom slučaju onda možemo i protumjere poduzimati, ako se izjasni da je u ratu.

PREDSJEDNIK:

U ratu nije ni Srbija, u formalnom ratu, to znači to.

Idemo na 2. točku gospodo.

PRODUBLJAVANJE POLITIČKE KRIZE U BOSNI

Kao što znate Srbi su održali referendum. Oni su tu još praktično izdvojili te srpske, s tim da su otišli već na šest svojih krajina tamo, i osobito na tom primjeru i koji sam prije spomenuo, mislim da teže da ostvare Srbiju u velikoj Srbiji, da zadovolje te imperijalne kredite, uostalom ne treba se, tj. treba se podsjetiti da su i 14. Prvi svjetski rat započeli na tlu Bosne, i možda će pod pritiskom međunarodne javnosti koja ustraje znači na poštivanju granica da se ne mogu silom mijenjati u Hrvatskoj, možda će morati odustati čak i od tih planova za osvajanje hrvatskih teritorija, ali ovo što rade u Bosni, pokazuju da neće.

U svezi s tim mi smo zadnji puta govorili o našem problemu, ja sam vas obavijestio kako sam zadnji puta dobio pismeni zahtjev kako su kazali, od zajednice općina Travnik, travnička regionalna zajednica, Hrvatska travnička regionalna zajednica potpisana od 9. predsjednika i HDZ-a i

11/4/JG

predsjednika općinskih skupština, izvršnih vijeća. Naši ljudi postaju sve nestrpljivi i jučer sam dobio od 18 drugih, od potpisanih, potpisanih od naših hrvatskih predstavnika, mogu vam pročitati, sastanak Hrvatske na sastanku odgovornih predstavnika hrvatskog naroda, općina Bugojno, Gornji Vakuf, Prozor, Jablanica, Konjic, Kupres, Livo, Tomislavgrad, Posušje, Rudeš, .. Brijeg, Mostar, Čitluk, Ljubuški, Čapljina, Stolac, Neum, održane 15. listopada, mr. Mate Boban, dopredsjednik HDZ-a za Bosnu i Hercegovinu podnio je izvješće o sadržaju razgovora sa vama, gospodine predsjedniče, glede političkog i državnog statusa hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini jednoglasno je zaključen da je ovo pitanje dogovoreno sa vama 13. lipnja 1991. te da nitko nema pravo na bilo kakvu, izvan toga, za ostvarivanje toga cilja, jedino su vaši stavovi uprti....

./.

12/1/VM

.... jedino su vaši stavovi .. obvezujuće.

Gospodine predsjedniče, hrvatski narod Hercegovine sveukupnim svojim bićem podupire ... i štuje sve vaše napore na uspostavi države Hrvatske.

Takodjer zna da je država Hrvatska već stvorena. Vjeruje da je konačno i ovo Hrvatske, te je spreman na najveće žrtve za njenu obranu.

Tu se susrećemo, rekao sam zadnji puta sa dva problema.

Jedno je problem da Hrvatska vodi rat na život i smrt za opstojnost, ovaj dio Republike Hrvatske, a da znači taj dio hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini nije uključen, a srpstvo Bosne i Hercegovine je uključen u rat protiv nas.

Prema tome, to ima svoju i moralno-političku i kvantitativnu težinu.

S druge strane znači ove hrvatske organizacije, hrvatski narod u cjelini očekuje od nas što da čini i ukoliko neće ova naša politika. Mi smo dosad zadržavali, kazali smo, čekajte, mi ne smijemo postavljati, mi ne smijemo dovoditi u pitanje granice Bosne i Hercegovine zbog obrane granica Republike Hrvatske itd. ali čini mi se da smo sada došli do faze kada treba nekakve korake činiti, uz ovo, znači, ovo je zapadna Hercegovina i zapadna Bosna i znači, travnička regionalna imali smo sastanak i sa .. općina bosanske Posavine hrvatski.

12/2/VM

Prema tome, oni traže od nas, po mom mišljenju da kažem odmah svoje mišljenje - doći će mi i neka delegacija - ja sam mišljenja ovog momenta da im kažemo da oni kažu, evo da oni postoje kao regionalna zajednica hrvatskih općina.

Ako su Srbi izdvojili srpske, da oni kažu mi postojimo kao regionalna zajednica, s tim da ne donose nikakve odluke protiv Bosne i Hercegovine ili o priključenju Hrvatskoj ali znači da ih na taj način mobiliziramo i da na kraju da ih ne dopustimo u tome da se politički rastroje, da nam počinju tamo i nekakve destrukcije iz HOS-ovskih i ne znam kakvih redova.

S druge strane, molim, to je povijesna odgovornost da vodimo računa o tom dijelu naroda.

Predložio bih, jer je Perica Jurić bio na tom sastanku sa ovim bosanskim Posavinama, pa da nam kratko kaže koliko ih je bila i malo situacija o tome koliko je za ovaj skup od interesa.

PERICA JURIC:

Gospodine predsjedniče, ja sam bio na sjednici Hrvatske zajednice - bosanska Posavina.

To su općine: Brčko, Orašje, Šamac, Odžak, Bosanski Brod, Derвента i Doboј.

PREDSJEDNIK:

Koliko ih je to ukupno?

12/3/VM

PERICA JURIĆ:

To je sedam općina. Kad se tiče ovih zajednica, dakle, hrvatskih zajednica koje ste vi prethodno spomenuli, ova zajednica i još neke zajednice u Bosni i Hercegovini, to su općine u kojima imamo potpunu kontrolu, imamo mogućnost vlasti, pa usudio bih se kazati, imamo veće mogućnosti nego na nekim područjima Republike Hrvatske, kad se tiče utjecaja državno-političkog vodstva Republike Hrvatske.

Takodjer na području ovih općina postoji značajna vojna organizacija od četa do bataljona, pa i brigada.

Ono što je bitno je nestrpljenje ljudi. Sa tih terena se vode ratne operacije prema teritoriju Republike Hrvatske, na jednoj strani.

Na drugoj strani, oni su, instrukcijama koje dobivaju s naše strane blokirani doslovice i doslovice su nemoćni podržati hrvatski interes u cjelini gledano.

Što je bitno ovdje, išlo se na naziv Hrvatska zajednica - bosanska Posavina, radi Muslimana koji su takodjer pristupili u ovu političku zajednicu, radi Stranke demokratske akcije čiji općinski odbori se uključuju takodjer, kao i odbori Hrvatske demokratske zajednice.

Mislím da se osjeća novi politički duh, a kada se volje tiče, svi odbori Stranke demokratske akcije na području ovih sedam općina su jasno dali do znanja našim ljudima, ako se bude glasovalo o njihovoj pripadnosti Republici Hrvatskoj ili

12/4/VM

Republici Bosni i Hercegovini, dakle, ako budu mogli birati između banovine Hrvatske i Bosne i Hercegovine, za njih pojam Bosne i Hercegovine ne znači ništa. To je stajalište Muslimana s područja ovih sedam općina.

PREDSJEDNIK:

Misliš pretežitog dijela Muslimana?

PERICA JURIĆ:

Da, njihovog političkog vodstva na razini općine. Ja to odgovorno izjavljujem, jer se radi o činjenici.

Naime, u Brčkom poznata je stvar da oko 6 tisuća Muslimana je u nekom obliku vojne organizacije i mislim da bi na te službe morale biti aktivnije u ovom smislu.

Za sada jedinu pomoć dobijaju te općine od strane Ministarstva unutarnjih poslova koje je angažiralo svoje operativce da budu u funkciji podrške ostvarenja što kvalitetnije suradnje između općina Županja, Djakovo, Slavonski Brod itd.

Nadalje, nije nepoznata stvar da su brojna hrvatska sela koja su tik uz Savu, naoružana.

Takodjer da potencijali koji su upereni protiv Republike Hrvatske se mogu na bosanskoj strani neutralizirati, blokirati. To je stvar vojne procjene.

Ja bih molio i Ministarstvo obrane za i službe Ministarstva obrane za aktivniju suradnju kad se tiče ovih

12/5/VM

općina, jer one imaju već vojni ustroj. Oni već imaju takve svoje lokalne komande i kompletnu organizaciju.

Stvorili smo političke uvjete i volju da se može naprosto izvršiti pripojenje ovih općina, ovih grupa općina Republici Hrvatskoj. To su granice banovine Hrvatske iz 39. godine. Stvorili smo vlast tamo.

Prema tome, imamo sve mogućnosti u tom smislu i takodjer stvorena je i oružana sila. Ljudi su je stvarali stihijski.

Ja ću napomenuti samo ono mnijenje medju pukom koje je bilo nazad godinu dana kada je narod inzistirao na kupovini oružja, na traženju oružja, jer su ljudi bili svjesni što ih čeka i da bez rata se neće završiti kriza.

Tako isto današnje stanje na području općina, dakle u okvirima granica banovine Hrvatske iz 39. godine stvorena je klima i ljudi su bez posebnih instrukcija, išli na stvaranje i vojničke organizacije sa svim elementima ozbiljne vojničke organizacije, samo s naše strane je potrebna podrška i potrebna koordinacija i potrebna im je pomoć. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK:

Gospodo, ne želim otvarati sada raspravu. Sada ste informirani.

Ja predlažem da sada budu naše, ovo prvo, znači da se suglasimo s njima i da im damo zasada smjernice da oforme

12/6/VM

ove zajednice. Time ne ...

./.

B/1 lj

Time plediram, - pošto se stvaraju tamo srpske, znači, to su da oformite zajednice, hrvatske zajednice Bosanske posavine, travničke odrede, itd. znači, tako, kao prvo.

Drugo, da izvršimo mobilizaciju dobrovoljaca, oni vrše mobilizaciju svega srpstva tamo u banjalučki korpus, i to, znači, da damo direktivu, da se jave dobrovoljci, i da ih angažiramo iz Posavine i centralne Bosne u obrani Slavonije, da ih prebacimo, a iz Hercegovine u južnoj Hrvatskoj, u obrani Dubrovnika, i plus ovo što kaže Perica, - da podupremo, da im damo, ako im treba još i neku - davali smo im i do sada, ali se to skupa nije iz neba.

Znači, da organiziraju lokalnu samozaštitu, srpstvo je naoružano u Bosni, to je poznata stvar, i naoružani su i Muslimani, sigurno podosta.

Prema tome, da mi damo u tome pogledu i, znači, osim, jedno su dobrovoljci, koji bi se trebali uključiti u naše jedinice, u rat, u obrambeni rat Hrvatske kao što rekoh, u Slavoniji i Dubrovniku. A, u svim mjestima, svim općinama, da imaju lokalnu organiziranu samozaštitu.

Tako da u kontaktima, svima u tome smislu je onda, -a, i doći će, i možda bi bilo dobro, da onda dodju, ovi su najavili odozdo, pa da dodju i odozgo.

(Upadica: U redu.)

Ima li netko nešto u ovome smislu?

Nema. Hvala.

13/2 lj

Prelazimo na 3. točku dnevnog reda.

Treća točka je: - ODNOS PREMA SAVEZNOJ VLADI.

Još uvijek ta savezna vlada funkcioniše sa Antom Markovićem, da, još uvijek, i ima još planova, da ne bi li se mogla tako, tko je to kazao. Jeste li vi Salaj kazao? Tko je to izjavio, citirajući, ili američkog, ili nekoga, - da se američka politika još nije odrekla okvira Jugoslavije, je li?

BRANKO SALAJ:

... u svom članku, o ovome primanju Zimmermanna, Zimmermann je primio predstavnike Srba u Hrvatskoj, i tom prilikom da je rekao, da ...

PREDSJEDNIK:

Sada, u posljednje vrijeme. (Da.) Prema tome, da se ne odriče.

Znači, još uvijek važi ta politika, treba ukloniti, ne znam, glavne zapreke, HDZ tu, konkretno Tuđmana, pa onda tamo može Miloševića, i evo, pretpostavki za Jugoslaviju, ne? Iako je to potisnuto. Mislim, da oni koji su imali tu politiku, da više ipak nisu niti 70 posto, odnosno da ni 30 posto ne računaju da bi mogla biti realizirana. Ali ipak da su morali 70 posto odustati od nje, ali još je negdje prisutna.

A, mislim da, - to sam ja već rekao na nekom sastanku i ovdje:

- Da je naša vlada bila odveć pomirljiva prema

13/3 1j

Anti Markoviću. Ono kad je oštro napadnut Lončar, politički nam je trebalo, - po mome mišljenju, i na Markovića, jer on je još uvijek, znači, još jugoslavenska vlada egzistira. Tu sudjeluju predstavnici jugoslavenske, šta ja znam, banke, i financija, pa im se priključuju iz Bosne i Makedonije na ovim međunarodnim nekakvim konferencijama, tako.

Tako da mislim da bi Vlada Hrvatske trebala dati stajalište, iznijeti, zauzeti stajalište, da za nju jugoslavenska vlada ne postoji, nema svojih predstavnika, jer jugoslavenska vlada da ne postoji, i da Ante Marković, - nači neku formulaciju, ne znam, pravnu u tome smislu, političku, tako.

Lončar je ponavljao u osobnim razgovorima, medju nama rečeno, u posljednje vrijeme je Lončar bio od stanovite koristi u tome smislu što je on bio za internacionalizaciju problema Hrvatske, i u odnosu sa tim stranim, koje on pozna. Pa, i u odnosu na tu, znači, pripremu, informativnu službu, koja se oko toga stvara, itd.

I, Lončar je rekao:

Da, kad smatramo da treba podnijeti ostavku, da će je on podnijeti.

Mislim da je došao taj trenutak da nam zapravo postojanje toga Saveznog izvršnog vijeća i u ovome smislu stvar štete, šteti, je li. Da bi to bio korak nestanka, evo, pa i svijet već ne poziva.

Prema tome, šta dami držimo hrvatske predstavnike?

13/4 lj

ANTUN VRDOLJAK:

Da im pozovemo javno, - da daju ostavku.

dr MILAN RAMLJAK:

Oni nemaju kome dati ostavku, da činom pokažu to tako, da.

PREDSJEDNIK:

Da, da ta vlada, tako ...

ANTUN VRDOLJAK:

Gospodine predsjedniče, ima jedna stvar, u svim kontaktima, koje sam ja imao u svijetu, i to ... itd. na sve njihove prigovore, za naš zahtjev da se osamostalimo, oni kažu:

Jugoslavija još postoji. Na pitanje: na koju adresu pišu Jugoslaviji?

Rekao sam, recite nam adresu, pa ćemo se mi obratiti u Jugoslaviji, - Predsjedništva više nema, parlamenta saveznoga nema. Oni kažu, - ima vlada.

Prema tome, zadnja adresa Jugoslavije je - Vlada Ante Markovića. To je činjenica, i o tome bi se moralo voditi računa.

PREDSJEDNIK:

Dobro. Čini se da se slažemo. Ima li netko tko misli da ne bi trebalo dati taj poziv za ostavku?

13/5 lj

STIPE MESIĆ:

Ja samo imam jedan dodatak.

Naime, ja sam blokirao sve račune jugoslavenskih banaka u New Yorku. I, čuo sam da se ovi iz vlade na mene jako ljute, i to sam blokirao do razdruživanja, da se vidi kome će šta pripasti, to je 3,5 milijarde dolara. A, ovi su u Beogradu poludili, jer su tražili da se ti novci prebace u Kinu, i još na neke račune, tako da je to.

ANTUN VRDOLJAK:

Nešto je i prebačeno.

STIPE MESIĆ:

Nešto je, ali ja sam sada ovaj ostatak od 3,5 milijarde blokirao. I, čujem da se Vlada ljuti, kako nisam njih konzultirao. Ali, da sam samo to napravio, dobro je da sam ostao još tako.

PREDSJEDNIK:

Pa zašto, zato još nećemo, da, dobro, tražiti ostavku tvoju.

Znači, da to Vlada lijepo tako, da.

ZDRAVKO TOMAC:

Da, ali će problem biti obrazložiti nakon toga zašto Stipe ostaje.

13/6 lj

STIPE MESIĆ:

Pa, evo - zato.

PREDSJEDNIK:

Stipe zato, jer nema Predsjedništva, nema. Nasuprot ovog pučističkog, postoji još Predsjedništvo koje ne može raditi, je li, samo zato.

dr MILAN RAMLJAK:

.. njima ponudili, ono što smo rekli i drugima, to je: - pozvali ih da se stave na raspolaganje Hrvatskoj Vladi. (Može.)

(Upadica: Ja bih prije azil.)

PREDSJEDNIK:

Šta bi ti prije? (Azil.)

14/1/VM

/Upadica se ne čuje/

JOSIP MANOLIĆ:

To je pitanje, s tim što bi obrazloženje trebalo biti sa konstatacijom da više ne postoji Vlada Jugoslavije i da uvjeta nema više za postojanje i normalan rad Vlade Jugoslavije, tako da spriječimo da se dalje odvija ovaj, iako će oni pokušati na to, ali pred međunarodnom javnošću će biti to čišće ako se konstatira, Marković konstatira da nema više uvjeta da Vlada postoji.

PREDSJEDNIK:

Ovo pitanje što je potpredsjednik Ramljak postavio, ja mislim da bismo politički dobili ako bismo se tako široko postavili. ... da se stave na raspolaganje Republici Hrvatskoj. Mislim, širina u politici.

DR MATO GRANIĆ:

Ja mislim da u tom obrazloženju bi bilo potrebno isto tako kazati da savezno Predsjedništvo ne postoji, pa smo onda sve obuhvatili u tome. Njih pozivamo da se jave, a ovo konstatiramo.

PREDSJEDNIK:

I Skupština ne postoji,

14/2/VM

DR MATO GRANIĆ:

Tako je i Skupština.

GOJKO ŠUŠAK:

Predsjedniče, ako stavimo mi u proglasu da ih pozivamo kao što smo pozivali ove druge, onda će jugoslavenski ostatak Vlade reći, je samo se Hrvatska povukla. Mi možemo njima privatno garantirati, možete im vi garantirati će biti tretirani kako treba, ali u proglasu to ne bi smjelo stajati, to znači mi onda samo hrvatski kadar povlačimo.

Marković treba najaviti da nema Vlade kao predsjednik, a ne kao hrvatski kadar.

STIPE MESIĆ:

Gojko, predsjednik Vlade kada podnese ostavku, onda i Vlada podnosi ostavku - nema više Vlade.

Prema tome, dovoljno je da on podnese ostavku i nema Vlade.

/Upadica se ne čuje./

PREDSJEDNIK:

Neće, ima još jedno. Ako mi ne kažemo da podnese ostavku i vrati, stavi na raspolaganje Vladi Hrvatske, onda bi kakav Marković jeste, koliko ga ja poznam, on mogao dati ostavku a da misli da može ostati na dužnosti u ostavci, razumiješ.

14/3/VM

Prema tome, ništa mi ne gubimo tim ako kažemo

....

/Mesić: Do novih saveznih izbora/

Do saziva Skupštine iline znam što. Ništa time ne gubimo, ne, zašto? Ja mislim da tu nema opasnosti.

MILAN RAMLJAK:

Pravno je situacija paradoksalna, jer oni ne mogu podnijeti ostavku,

JOSIP MANOLIĆ:

Jugoslavija je sama paradoksalna.

PREDSJEDNIK:

Znam, ali može napustiti dužnost. Može reći nema itd
Idemo dalje, četvrto.

Gospodo, već dva zasjedanja Sabora nije proveden izbor za Ustavni sud.

Govori o političkoj neozbiljnosti i državnoj neozbiljnosti na jednom od najvažnijih momenata pravne države. Na dva zasjedanja Sabora to nije provedeno. Što se mene tiče trebalo je.

Prema tome, postavljam zato da ovdje čujemo zašto nije i da se pripremimo da na idućem Saboru to bude provedeno.